

bez viny stran a uvedl v otázce, o niž tu jde, v d ů v o d e c h: Prvý soud pochybil, když přihlížel k pokleskům žalobcovým, kterých se dopustil teprve po nastalém rozvratu, i když by jinak byly samostatným důvodem rozlukovým. Neboť žalovaná se k žádosti o rozluku nepřipojila, navrhnuvši, aby žaloba byla zamítnuta, a poklesky žalobcovy neuplatňuje snad jako samostatný důvod rozlukový, nýbrž jen k odůvodnění svého stanoviska, že žalobce je rozvratem převážně vinen. Poklesky žalobcovy musí proto zůstatí nepovšimnuty, a to i s hlediska jeho viny na rozluce.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Právnem vytýká dovolatelka s hlediska dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s., že je právně mylný názor odvolacího soudu, že poklesky žalobcovy musí zůstatí nepovšimnuty i v otázce viny na rozluce, protože žalovaná neuplatňovala cizoložství žalobcovo jako samostatný důvod rozlukový s návrhem na povolení rozluky z tohoto důvodu, nýbrž navrhlá, aby žaloba byla zamítnuta. Poklesky žalujícího manžela nemohou ve sporu rozlukovém zůstatí bez povšimnutí, pokud se dotýkají otázky zavinění na rozluce, byly-li žalovanou uplatňovány před vynešením rozsudku první stolice, což se v souzeném sporu stalo (srov. na př. rozh. č. 12997 Sb. n. s.). Z ustanovení §§ 12, 13 dvorského dekretu z 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s. a § 11 nař. min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z., vyplývá, že při výroku o vině na rozluce je přihlížeti ke každému poklesku té či oné strany, přičicím se povinností manželům zákonem uloženým, byl-li za řízení první stolice uplatněn za účelem dosažení rozluky, při čemž nerozhoduje, zda byl uplatněn za účelem dosažení rozluky jako důvod rozlukový, či jako obrana proti žalobě. Ježto žalobce v odvolání ani neodporoval zjištění prvního soudu, že se dopustil cizoložství, bylo obnoviti rozsudek prvního soudu.

Čís. 16832.

Mezinárodní Nansenův úřad pro uprchlíky (Office international Nansen pour les réfugiés sous l'autorité de la Société des Nations) jako právnická osoba (subjekt) mezinárodního práva může býti i subjektem soukromých práv a závazků a má procesní způsobilost (§ 1 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 25. března 1938, Rv I 1666/37.)

Žalující Office international Nansen pour les réfugiés v Ženevě, zastoupený jeho reprezentantem v Československu, zapůjčil Jiřímu H. 837.10 šv. frs., jež měl dlužník vrátiti v 20 stejných měsíčních po sobě jdoucích splátkách. Za uvedený dluh Jiřího H. se žalovaný zaručil

jako rukojmí. Ježto po splatnosti nebylo zapláceno, domáhá se jmenovaný žalobce zaplacení uvedené částky na žalovaném jako rukojmím. Žalovaný namítal mimo jiné především, že žalobce nemá procesní způsobilosti, ježto není ani fysickou ani právnickou osobou, není povolen ani ohlášen u zemského úřadu v P., ani u podobného jiného úřadu v Československé republice. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvody: Hledíc na ustanovení § 1 c. ř. s. jest zkoumati, zda je žalobce právnickou osobou ve smyslu § 26 obč. zák. Žalující strana má stanovy, jež byly publikovány v Journal officiel Společnosti národů a naším zákonodárstvím byla její existence uznána tím, že »Úmluva o mezinárodním postavení uprchlíků, sjednaná dne 28. října 1933 v Ženevě«, týkající se zřízení Office international Nansen, byla uveřejněna pod č. 179/1935 Sb. z. a n. V důvodech motivujících zřízení Office international Nansen jest mimo jiné uvedeno: »Berouce v úvahu dobrá zdání vyslovená mezivládní poradní komisí pro uprchlíky a zejména rozhodnutí Shromáždění Společnosti národů ze dne 4. září 1930, jež zřídilo prozatímně Mezinárodní Nansenův úřad pro uprchlíky pod pravomocí Společnosti národů ve shodě s článkem 24. úmluvy«, a dále »snažíce se vytvořiti podmínky, které by zajistily plnou účinnost rozhodnutím dříve přijatým v té věci různými státy, a chtějíce, aby uprchlíkům bylo zajištěno požívání práv občanských, volný a snadný přístup k soudům, bezpečnost a stálost podniku a práce, úlevy v provozování řemesel, průmyslu, obchodu a cestování, přístup do škol a universit«. Podle toho nemůže býti pochybnosti o tom, že zákonodárce uveřejniv řečenou úmluvu, obsahující shora uvedené motivy, ve Sbírce zákonů a nařízení, uznal Office international Nansen za právnickou osobu a že mínil přiznati jí taková oprávnění, aby mohla své úkoly náležitě plniti. Musil jí proto přiznati i právní subjektivitu pro obor práva soukromého. Podle názoru soudu není pomoc uprchlíkům míněna jen ve smyslu ideálním, nýbrž i materiálním, neboť dotčená instituce zvaná Office international Nansen je vybavena značnými peněžitými prostředky, jimiž — jak souzený případ sám je toho dokladem — uprchlíky podporuje. Nebylo by pak zajisté v souhlasu s úmyslem moci zákonodárné, jež Office international Nansen a jeho úkoly oficiálně uznala, aby mu byla upírána právní subjektivita ve smyslu § 26 obč. zák. a tím i způsobilost býti procesně způsobilou podle § 1 c. ř. s. Soud nesdílí názor žalovaného, že žalující stav nemůže být právnickou osobou, ježto Společnost národů, jež Office international Nansen zřídila, nemá moci postavené na roveň státní moci. Vždyť jest v právnické literatuře novější doby všeobecně uznávána i právnická osoba práva mezinárodního (Viz Slovník veřejného práva: heslo »Právnické osoby«). Že stanovisko přiznávající žalobci právo býti stranou před soudem, není ojedinělé, svědčí odst. 3 noty federálního departementu politického zahraničních věcí v Bernu ze dne 14. srpna 1934, č. j. B 56.19.14, jež vyznívá v ten smysl, že Nansenův úřad může býti před švýcarskými soudy žalován, dá-li k tomu svůj souhlas. O d v o l a c í soud potvrdil napadený rozsudek. D ů

v o d y: Hledíc na vývody odvolání je řešiti především otázku, zda žalobce má procesní způsobilost, t. j. zda může nabývatí práv a vcházeti v platné závazky. Prvý soud přiznal žalobci procesní způsobilost, maje za to, že jde o právnickou osobu mezinárodního práva. Odvolací soud s tímto názorem v podstatě souhlasí. Věda i praxe uznávají právnické osoby mezinárodního práva (viz str. 492, 493 Slovníku veřejného práva a literaturu tam uvedenou). Právě existence zvláštních stanov pro žalobce a obsah těch stanov mluví pro to, že tu jde o samostatnou osobnost, která jest podmětem práv a závazků. Ze stanov se zjišťuje zejména, že žalující je zřízen k provedení resoluce Shromáždění Společnosti národů Radou této společnosti k účelům v resoluci stanoveným, mezi jiným též, aby shromažďoval a rozdělával prostředky dané mu k dispozici k zlepšení osudu uprchlíků (čl. 1, 3 lit. c), že má svou správu (čl. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12), dále, že má své příjmy, s kterými nakládá v mezích stanov (čl. 14), že má vykonávati činnost samostatně pod vlastní odpovědností (čl. 15), že může ustanoviti v členských státech Společnosti národů respresentanty a jednati s vládami a úřady členských států (čl. 18). Jako útvar vyvolaný v život Radou Společnosti národů jest ovšem žalující útvar právnickou osobností práva mezinárodního. Ježto však Československá republika přistoupila k úmluvě o mezinárodním postavení uprchlíků, vyhlášené pod č. 179/1935 Sb. z. a n., kde se počítá s žalujícím jako s útvarem konajícím dílo ve prospěch uprchlíků (úvodní slova řečené úmluvy), jest i Československou republikou uznáno postavení žalobce jako právního subjektu a je tu v činnosti i representace žalujícího. Tomu není na závadu, že nejde o útvar podle spolkového zákona, jak oznámilo policejní ředitelství v P. Při plnění svých úkolů a ve styku s jinými subjekty přijde žalující po případě jeho representace v členských státech do poměrů, které nutno posuzovati podle soukromoprávních předpisů (opatření a prodej Nansenových známek, přijetí darů, odkazů a pod.), a není důvodu, když dovolený právní subjekt tu je, neuznati jeho způsobilost v oboru soukromoprávním, neboť § 26 obč. zák. tomu nebrání. K těmto závěrům se dojde, i když se nehledí na neoficiální zprávu ministerstva spravedlnosti z 15. června 1935 a československého vyslanectví v Bernu ze 17. dubna 1934. Netřeba se ani zabývati otázkou, zda a pokud mohla Společnost národů utvořiti takový samostatný útvar; utvořen je a československý stát s ním počítá (přistoupením k úmluvě a připuštěním representace dle čl. 18 stanov). Žalující jest i podmětem vlastního jmění (čl. 14 stanov). Z toho, co uvedeno, plyne, že na shora uvedenou otázku žalobcovy procesní způsobilosti jest odpověděti kladně.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V dovolání jde jen o to, zda žalující ústav jest podmětem práv a závazků, zejména v oboru práva soukromého, t. j. zda může býti stranou

ve sporu a zda jest ve sporu řádně zastoupen. Odvolací soud na tu otázku odpověděl kladně a s jeho vývody jest v podstatě souhlasiti. Pojmenování žalobce nebo to, že jest postaven ve smyslu čl. 24 úmluvy o Společnosti národů pod její pravomoc, neposkytuje odpověď na danou otázku. Nerozhoduje ani to, zda stanovy žalujícího ústavu mění Rada Společnosti národů a zda žalobcovy účty kontroluje revisor Společnosti národů, neboť ani z toho nevyplývá, že by žalující ústav byl pouhým úřadem Společnosti národů. O tom, zda je žalobce podmínem práv a závazků, lze rozhodnouti jen výkladem jeho stanov. Ty nasvědčují tomu, že žalující ústav je podmínem práv a závazků. Nejde jen o to, že žalující ústav má své vlastní orgány (článek 5 až 6) a že může snad vlastními representanty, zřízenými v jednotlivých státech, vejíti v otázkách, jež patří do jeho činnosti, ve styk se státními úřady a vládami, ať členských, či jiných států (čl. 18). Stačí ještě uvést, že podle čl. 13 převzal žalující ústav dosavadní práva a závazky vysokého komisaře Společnosti národů pro uprchlíky a že čl. 7, odst. 2, pamatuje na ustanovení osob oprávněných k z a v a z o v á n í úřadu. Podle čl. 15 jest žalobce p l n ě o p r á v n ě n k vyřizování všech záležitostí, jež se týkají jeho správy a jeho činnosti (srov. čl. 3) a za tu činnost odpovídá také jen on. Již pouhý obsah čl. 15 ve spojení s čl. 7 a 13 odůvodňuje závěr, že žalující ústav není pouhým úřadem Společnosti národů, nýbrž útvarem samostatným, třebaš postaveným pod pravomoc Společnosti národů a že také on sám a nikoliv Společnost národů v mezích činnosti vytčené jeho stanovami nabývá práv a přejímá závazky, že jest tudíž právnickou osobou. Zřízen byl k uskutečnění resoluce shromáždění Společnosti národů ze dne 30. září 1930, jejíž členem jest i Československá republika. K tomu účelu byly vydány k jeho utvoření stanovy, schválené Radou Společnosti národů, o nichž byla již zmínka. Žalující ústav vznikl tudíž kolektivní vůlí členských států Společnosti národů k splnění určitého úkolu, vytčeného v jeho stanovách. Svými kořeny tkví v právu mezinárodním a jest podle toho právní osobou — podmínem — mezinárodního práva. Jde tu o výklad konkrétních předpisů, týkajících se žalujícího ústavu. Mezinárodní právo s podobnými útvary tudíž počítá. Není třeba rozhodovati nebo se vyslovovati o správnosti a oprávněnosti jednotlivých názorů v literatuře mezinárodního práva, pokud se těmito útvary literatura obírá. Je bezvýznamné, že žalující ústav nebyl v ý s l o v n ě uznán za právnickou osobou vnitrostátním řádem a že nevznikly z některého vnitrostátního práva. Žalující ústav vznikl totiž kolektivní vůlí členských států Společnosti národů, jejímž členem jest i Československá republika, a byl také podle úmluvy č. 179/1935 Sb. z. a n. vzat Československou republikou na vědomí. To připouští v podstatě sám dovolatel, když uvádí, že Československá republika podle řečené úmluvy projevila ochotu podporovati mezinárodní sociální činnost žalujícího ústavu. Že by do této sociální činnosti nepatřilo poskytování zápůjček uprchlíkům z provozovacího fondu žalujícího ústavu, dovolatel nijak nevyvrací.

Touto sociální činností, jak o tom svědčí právě souzený případ, může se žalující dostat do poměrů, jež jest posuzovati podle vnitrostátního práva soukromého, což jest možné i u jiných subjektů mezinárodního práva, zejména u cizích států. Není proto oprávněn dovolatelův názor, že při založení žalujícího ústavu nebylo pamatováno na jeho soukromoprávní činnost, což jest vyvráceno ostatně jeho stanovami, zejména čl. 3 a 7. Československý stát, jenž s činností žalujícího ústavu počítá, nemůže proto odepřít mu ochranu práv, když se na něj o pomoc před tuzemskými soudy obrátí. Proč by žalující ústav nemohl platně zmocniti svého zástupce k udělení plné moci procesní právnímu zástupci, dovolání věcně nevyvrací.

Čís. 16833.

K vymožení nároku na náhradu škody, vyvozovaného z toho, že povinný nepřihlásil vymáhajícího věřitele k pensijnímu pojištění, nelze vésti exekuci na pensijní nároky, příslušící povinnému z pensijního pojištění podle zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 29. března 1938, R I 240/38.)

Srov. rozh. č. 12366, 9322, 944, 1269, 3119, 9654, 11991, 14121. Sb. n. s.

Rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 22. října 1935 byl povinný odsouzen platiti vymáhajícímu věřiteli důchod 152 Kč měsíčně, počínaje dnem 1. dubna 1933, a to z důvodu náhrady škody pro nesplnění slibu, jímž se zavázal, že za vymáhajícího věřitele učiní přihlášku o zvýšení dávek pensijního pojištění podle zákona č. 251/1931 Sb. z. a n. Řečený rozsudek byl odvolacím soudem potvrzen. Ježto povinný podal proti uvedenému rozsudku dovolání, navrhl vymáhající věřitel, aby mu byla podle § 371, odst. 1, ex. ř. k zajištění dosude splatných 7.448 Kč s přísl. povolena exekuce zabavením jedné třetiny pensijních požitků, které přísluší povinnému vůči Úřadovně B Všeobecného pensijního ústavu v P. s tím omezením, že povinnému musí zůstat volný roční příjem 4.000 Kč. Soud první stolice povolil exekuci podle návrhu. Rekursní soud k rekursům povinného a poddlužníka Všeobecného pensijního ústavu v P. zamítl exekuční návrh.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Nejvyšší soud vyložil již v rozhodnutí č. 12366 Sb. n. s., k němuž se pro stručnost odkazuje, že předpisy zákona č. 314/1920 Sb. z. a n. v doslovu zákona č. 177/1924 Sb. z. a n. platí i pro exekuci na dávky vyplácené Všeobecným pensijním ústavem, avšak jen potud, pokud jest